

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

_____ доц. А. В. Стасишин
(підпис)

“28” серпня 2020 р.

РОБОЧА
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 07 „Управління та адміністрування”

05 «Соціальні та поведінкові науки»,

28 «Публічне управління та адміністрування»

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

051 «Економіка»,

281 «Публічне управління та адміністрування»

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва» галузь 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки», 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», 051 «Економіка», 281 «Публічне управління та адміністрування»

Розробник:

Клепанчук О. Ю., к.е.н, доцент кафедри фінансового менеджменту

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри фінансового менеджменту
Протокол від 27 серпня 2020 р. №1

Завідувача кафедри
фінансового менеджменту

проф. Ситник Н.С.

«27» серпня 2020 року

Затверджено Вченою радою факультету

Протокол № 1 від "28" серпня 2020 року

ЗМІНИ **до робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри (перезатвердження робочої програми)	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри
2020-2021	Відповідно до регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі від 31.08.2020р., починаючи з 01.09. 2020р. лекції з навчальної дисципліни «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва» проводяться онлайн із використанням технологій дистанційного навчання – хмарного середовищаOffice 365	27.08.2020р. № 1	
2020-2021	Відповідно до розпорядження Про організацію освітнього процесу на факультеті управління фінансами та бізнесу із застосуванням дистанційних технологій у 1-му семестрі 2020-2021 навчального року від 16.09.2020р. з 21 вересня 2020 року по 31 жовтня 2020 р. лекційні та семінарські (практичні) заняття з навчальної дисципліни «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва» проводяться в дистанційному режимі із застосуванням технологій дистанційного навчання – хмарного середовищаOffice 365	Розпорядження від 16.09.2020р. № 141-р	

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом дисципліни є система фінансово-економічних відносин підприємства, які виникають у процесі його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Мета навчальної дисципліни

Метою є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

Основні завдання

Завдання вивчення дисципліни «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва» полягають у:

- опануванні сутності підприємства як суб'єкта господарювання та основних напрямків його господарсько-фінансової діяльності (операційної, інвестиційної, інноваційної, фінансової);
- опануванні методологічних та методичних засад планування діяльності підприємства;
- вивченні процесів формування програми виробництва продукції та її реалізації, визначення виробничої потужності підприємства;
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- вивченні теоретичних засад формування й використання майнових ресурсів (активів) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- дослідженні механізму формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- у формуванні оцінки ефективності господарської діяльності та пошуку шляхів її підвищення;
- дослідженні механізму розвитку суб'єктів підприємництва, запобігання кризових явищ та банкрутства;
- опануванні основних напрямків забезпечення економічної безпеки підприємства.

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ до фаху	Фінанси, гроші і кредит
Політична економія	Податкова система
Мікроекономіка	Бухгалтерський облік в галузях економіки
Математика для економістів	Облік на малих підприємствах

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність досліджувати поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери.	Знати і розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - місію й різноманітні цілі підприємства; - головні напрямки діяльності підприємства; - статут підприємства (організації). Інші правові документи, що регулюють окремі напрямки діяльності підприємства (організації).
Здатність дослідити загальна характеристику, систематизацію та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство.	Знати і розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - Поняття "номенклатура та асортимент продукції, що виробляється", "товарна", "валова", "чиста", "реалізована продукція", "валовий оборот підприємства". - товарна політика підприємства і механізм її здійснення. - життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства. - формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони партнерів; - форми співробітництва у сферах виробництва, товарообміну й торгівлі, фінансових відносин
Здатність дослідити зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Інформаційне забезпечення обґрунтування виробничої програми підприємства. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми.	Знати та розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - фактори, що визначають обсяги виробництва та реалізації продукції. - планування параметрів виробничої програми: послідовність, методи. - визначення необхідного й можливого обсягів виробництва та реалізації продукції. - умови та критерії оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Ресурсне забезпечення виробничої програми підприємства.
Володіти знаннями про загальну характеристику, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності створюваного й діючого підприємства	Знати та розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - особливості визначення виробничих потужностей різногалузевих підприємств. - конверсія та диверсифікація виробничих потужностей за ринкових умов господарювання; - виробничі програми підприємства та її зв'язок з виробничою потужністю. - ресурсне обґрунтування виробничої програми.
Здатність дослідити суть та структуру суспільного виробництва. Фактори суспільного виробництва. Поняття та класифікацію ресурсів підприємства.	Знати та розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - оцінювання потенціалу підприємства; - засади оптимізації структури потенціалу підприємства; - управління потенціалом підприємства.

<p>Здатність дослідити поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу</p>	<p>Знати та розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - категорії персоналу підприємства; особливості структури персоналу різних підприємств та організації різних типів, розмірів і форм власності; - поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємств (організацій), інших суб'єктів господарювання; - продуктивність праці як економічна категорія.
<p>Володіти знаннями про капітал підприємства. Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів та іншого майна підприємства. Поділ виробничих фондів на основні й оборотні, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг</p>	<p>Знати та розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - техніко-економічне старіння знарядь праці та форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна); - амортизація основних фондів. - визначення норми амортизаційних відрахувань; - оцінку доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування.
<p>Володіти знаннями про фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Капітал як складова ресурсів підприємства, його економічна сутність та класифікація.</p>	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чинники, принципи та методи формування капіталу новостворюваного підприємства; - власний капітал підприємства: сутність, склад класифікація, функції та особливості створення; - позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація та особливості формування. Кредитування як механізм формування позикового капіталу. - основи теорій структури капіталу.
<p>Задність дослідити види діяльності та грошові потоки на підприємстві. Доходи підприємства: суть, види, формування та використання.</p>	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості ціноутворення на ринках різних типів та порядок встановлення ціни на продукцію. - аналіз беззбитковості за визначеного рівня ціни; - пристосування ціни (цінова тактика): знижки, зарахування; - особливості цінової політики в Україні.
<p>Задність дослідити суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Оцінку фінансово-економічного стану підприємства: мету, задачі та джерела інформації.</p>	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними; - види прибутку підприємства, механізм формування, джерела формування.; - рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства.; - загальну характеристику рентабельності застосовуваних ресурсів, методика її обчислення. - рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Динаміку і способи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.

Володіти навиками трактування поняття реструктуризації підприємства. Необхідністю, сутності, причини та мети реструктуризації підприємства. Факторами реструктуризації підприємства. Формами, видами та рівнем реструктуризації та реорганізації підприємства	Знати і розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - порядок та ефективність реструктуризації підприємства. - бізнес-план реструктуризації. - результати реструктуризації. - ризик менеджмент на підприємстві. - страхування як форма трансферу ризиків.
Володіти знаннями про сутність і фази розгортання кризи. Фактори, що обумовлюють виникнення кризи. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності. Фінансово- економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства.	Знати і розуміти: <ul style="list-style-type: none"> - доцільність розробки програми виходу підприємства з економічної кризи. - антикризове управління діяльністю підприємства. - обґрунтування стратегії створення належної економічної безпеки підприємства. - необхідні заходи й ресурси для реалізації стратегії досягнення належної економічної безпеки суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва»

(назва навчальної дисципліни)

Характеристика навчальної дисципліни							
Шифр та найменування галузі знань: <u>07 Управління та адміністрування,</u> <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <u>28 Публічне управління та адміністрування</u>			Цикл дисциплін за навчальним планом: <u>нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки</u>				
Код та назва спеціальності: <u>071 «Облік і оподаткування»;</u> <u>051 «Економіка»; 281 «Публічне управління та адміністрування»</u>			Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>				
Освітня програма:			«Фінанси митна та податкова справа»				
Курс: II Семестр: III			Методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, творчі завдання, робота в бібліотеці, в мережі Інтернет,				
Кількість кредитів ECTS	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Лекції	Семінари, практичні	Заліки по модулях (контроль ні роботи)	Самостійна робота студента (СРС)	Індивідуальна робота студента (ІР)
4	120	64	32	32	-	40	16

Кількість тижневих годин	Кількість змістових модулів (тем)	Кількість заліків по модулях/контрольних робіт	Вид контролю
4	16	1	екзамен

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1.	Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці
2.	Економічна характеристика продукції підприємства
3.	Виробнича програма підприємства
4.	Виробнича потужність підприємства
5.	Ресурсний потенціал підприємства
6.	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці
7.	Майнові ресурси (активи) підприємства
8.	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції
9.	Доходи та цінова політика підприємства
10.	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінювання
11.	Фінансові ресурси (капітал підприємства)
12.	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання
13.	Фінансові результати діяльності підприємства
14.	Планування діяльності підприємства
15.	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку
16.	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Предмет і завдання дисципліни.

Предмет, завдання і структура дисципліни та метод її вивчення. Значення дисципліни "Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва" у підготовці фінансистів-економістів та її взаємозв'язок з іншими дисциплінами навчального плану. Організація навчання. Використання у навчальному процесі підручників, навчальних посібників, підтверджених історичних матеріалів. Організація самостійної роботи студентів.

Тема 1. Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці

Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин.

Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Ринок та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно-інноваційна, соціальна та ін. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання. Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.

Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття "номенклатура та асортимент продукції, що виробляється",

"товарна", "валова", "чиста", "реалізована продукція", "валовий оборот підприємства". Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.

Тема 3. Виробнича програма підприємства

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства.

Інформаційне забезпечення обґрунтування виробничої програми підприємства. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми. Маркетинговий аналіз як передумова формування програми випуску продукції. Фактори, що визначають обсяги виробництва та реалізації продукції. Планування параметрів виробничої програми: послідовність, методи. Визначення необхідного й можливого обсягів виробництва та реалізації продукції. Умови та критерії оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Ресурсне забезпечення виробничої програми підприємства. Визначення потреби підприємства у матеріальних ресурсах. Обґрунтування оптимальної партії постачання матеріальних ресурсів. Аналіз та планування обсягів реалізації продукції підприємства. Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та сезонності реалізації продукції. Резерви зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.

Тема 4. Виробнича потужність підприємства

Поняття виробничої потужності підприємства, його структурних підрозділів, окремих ланок, основного виду обладнання. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу роботи обладнання та методика його визначення. Системи і методи визначення потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки. Динамічні показники виробничої потужності. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності, їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Тема 5. Ресурсний потенціал підприємства

Поняття та види економічних ресурсів. Поняття потенціалу і ресурсного потенціалу підприємства. Складові ресурсного потенціалу та їх взаємозв'язок. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. Чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Тема 6. Трудові ресурси підприємства

Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи і завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінювання. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві. Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати і її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст та умови використання. Сутність контрактної форми оплати праці. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві. Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор продуктивності. Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства. Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Штатний розпис, його призначення та порядок складання. Методи планування фонду оплати праці. Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства.

Тема 7. Майнові ресурси (активи) підприємства

Сутність активів підприємства та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності.

Класифікація активів підприємства. Характеристики підприємства, що визначають особливості формування його активів. Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів. Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття, методи нарахування. Методичні інструменти оцінювання стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства. Нематеріальні активи підприємства: сутність, класифікація, призначення, особливості формування та відтворення. Довгострокові фінансові інвестиції підприємства: поняття, класифікація, методи оцінювання. Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства. Поняття та особливості кругообігу оборотних активів підприємства. Сутність та методика оцінювання виробничого, операційного і фінансового циклів підприємства. Запаси як складова ресурсного забезпечення підприємства: сутність, класифікація, види вартості та методи оцінювання вибуття. Дебіторська заборгованість підприємства як складова економічних ресурсів підприємства: сутність, склад, види вартості, призначення та класифікація. Сутність і класифікація грошових активів підприємства та їх еквівалентів. Відмітні особливості грошових активів як складової майнових ресурсів підприємства. Особливості кругообігу грошових активів підприємства та інструменти його забезпечення. Методичні інструменти аналізу активів підприємства. Обґрунтування планового обсягу активів підприємства: завдання, етапи та методи. Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

Тема 8. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Сутність понять витрати, поточні та капітальні витрати підприємства виробнича собівартість продукції, послуг і робіт. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства. Класифікація поточних витрат. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Управління поточними витратами за системою "директ-костинг", сфера застосування, можливості використання, порядок обчислення витрат за одно- та багатоступеневого роз-поділу маржинального (граничного) доходу. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей. Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Зміст і механізм дій виробничого левериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства. Методи планування поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства.

Тема 9. Доходи та цінова політика підприємства

Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства. Сутність, механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності. Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення. Напрями забезпечення ефективності цінової політики. Методичні інструменти та послідовність аналізу доходів підприємства. Планування доходів підприємства: поняття, завдання і послідовність. Етапи планування доходів підприємства. Методи планування доходів підприємства: особливості та умови їх застосування. Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства.

Тема 10. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінювання

Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінювання діяльності підприємства. Види ефекту. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Методичні засади оцінювання ефективності діяльності підприємства.

Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства. Особливості оцінювання ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової. Оцінювання ефективності інвестиційних та інноваційних проектів підприємства. Методи інтегрального оцінювання ефективності діяльності підприємства. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 11. Фінансові ресурси (капітал підприємства)

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Відмітні характеристики підприємства, що визначають особливості формування його фінансових ресурсів. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства у процесі формування його капіталу. Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика сутності з позицій різних підходів та принципи його формування. Класифікація капіталу підприємства. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства. Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання. Особливості, форми та інструменти банківського і небанківського кредитування підприємства. Поняття структури та вартості капіталу підприємства. Методичні підходи до оцінювання ефекту фінансового важеля та середньо-зваженої вартості капіталу підприємства. Методичні інструменти аналізу капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Планування обсягу і структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. Резерви зростання капіталу підприємства.

Тема 12. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його дослідження. Основні елементи, що визначають фінансово-майновий стан підприємства. Поняття та методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Горизонтальний (трендовий) аналіз. Вертикальний (структурний) аналіз. Порівняльний (просторовий) аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів (К-аналіз). Факторний аналіз. Експрес-метод діагностики фінансово-майнового стану. Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства. Класифікація фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства. Сутність рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки ділової активності підприємства. Комплексне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства. Вимоги до інтегральної оцінки фінансово-майнового стану підприємства. Послідовність етапів здійснення інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Тема 13. Фінансові результати діяльності підприємства

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Показники рентабельності підприємства та фактори, що їх визначають. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій. Резерви зростання прибутку підприємства: поняття, класифікація, методика оцінювання. Використання чистого прибутку підприємства.

Тема 14. Планування діяльності підприємства

Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства. Поняття та види планів, систематизація планів підприємства. Технологія планування діяльності підприємства. Цільові характеристики діяльності підприємства, їх класифікація, вимоги до формування. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу підприємства. Дерево цілей та його побудова.

Стратегічне планування діяльності підприємства. Види стратегій діяльності. Вибір та розробка стратегії. Діагностика реалізації обраної стратегії. Тактичне та оперативне планування. Система планів економічного та соціального розвитку підприємства. Методи планування окремих показників господарсько-фінансової діяльності. Оцінка якості планів підприємства.

Тема 15. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку

Поняття "розвиток"; його роль, місце і значення в господарській діяльності. Видова класифікація процесів розвитку. Еволюційна та революційна концепції розвитку підприємств. Основні форми розвитку підприємства. Концепції розвитку підприємств. Сучасні моделі розвитку підприємств. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Особливості управління підприємством за кожною моделлю розвитку. Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань. Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємств. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів. Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств.

Тема 16. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Сутність і фази розгортання кризи. Фактори, що обумовлюють виникнення кризи.

Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Види банкрутства підприємства. Методичні підходи до визначення ймовірності кризи на підприємстві. Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання. Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство підприємства. Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання. Оцінювання та продаж майна підприємства-банкрута. Черговість задоволення вимог кредиторів у процесі ліквідаційної процедури. Цілі та форми санації. Відмітні особливості досудової та судової санації (фінансового оздоровлення). Зміст плану санації. Класифікація санаційних заходів. Генезис формування та сучасне розуміння економічної безпеки підприємств, її місце і роль у системі управління підприємством. Система показників економічної безпеки підприємства. Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Методи моніторингу економічної безпеки підприємства. Механізми забезпечення економічної безпеки підприємства.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Конституція України від 01.01.2020 №254к/96 - ВР URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Господарський кодекс України від 16.02.2019 р. № 436-IV URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018р. (зі змінами і доповненнями) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України URL <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Цивільний Кодекс України від 13.02.2019р. № 435-IV URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Закон України Про акціонерні товариства: Закон України від 17.10.2019 р. №541-VI URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
7. Закон України Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань від 16.01.2020 р. №755-IV URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
8. Закон України Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 05.12.2012 р. №433-VI, (зі змінами і доповненнями) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
9. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

10. Закон України Про ціни і ціноутворення від 21.06.2012 р. №507-VI, (зі змінами і доповненнями) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>

11. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.

12. Бланк И.А. Управления финансовыми ресурсами / И.А. Бланк. – М.: Омега-Л, 2010.

13. Воронкова А. Е., Вечерковські Р. З., Воронков Д. К., Калюжна Н. Г., Коренев Е. Н., Мажура І. В. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: Монографія / Харківський національний економічний ун-т / А.Е. Воронкова (заг.ред.). – 2-е вид., переробл. і доп. — Х.: ІНЖЕК, 2008. – 520с.

14. Ганзенко П.М., Шарко М.В. Основи економіки праці: Навч. посіб., Херсон. ХНТУ, 2008. – 101 с.

Додаткова література

1. Економіка і фінанси підприємства: навч. посібник / Є.В. Крикавський, З.С. Люльчак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 696 с.

2. Економіка підприємства: підручник / [І.О. Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л. Стасюк та ін.; за заг. ред. проф. Н.М. Ушакової]. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005.

3. Економіка підприємства: підручник / [І.О. Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л. Стасюк та ін.; за заг. ред. проф. Н.М. Ушакової]. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005.

4. Економічна діагностика: навчальний посібник для студентів ВНЗ. / [О.О. Гетьман, В.М. Шаповал]. – К.: Центр навч. літ-ри, 2007.

5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Відп. ред. С. В. Мочерний. – К. "Академія" 2000. – 840 с.

6. Іванулів О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр навч. літ-ри, 2009.

5. Колот А.М. Мотивація персоналу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 337 с.

6. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посіб. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 352 с.

7. Метошоп, І. М. Економіка і фінанси підприємства : практикум / І. М. Метошоп, Н. І. Ящеріцина. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 152 с. URL <http://chitalnya.nung.edu.ua/node/3303>

8. Метошоп І. М., Ящеріцина Н. І. Економіка і фінанси підприємства: – Навчальний посібник: ІФНТУНГ, 2017. – 291 с. URL <http://chitalnya.nung.edu.ua/node/4360>

9. .Основы финансового менеджмента / Ван Хорн Д., Вахович Д.: пер. з англ. – 12-е изд. –М.: – ООО «И.Д. Вильямс», 2008.

10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник – К., 2004.

11. Петрович Й. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 406 с. – (Вища освіта в Україні) URL https://pidruchniki.com/1584072064674/ekonomika/ekonomika_ta_finansi_pidpriyemstva

12. Степасюк Людмила Михайлівна Економіка і фінанси підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.М. Степасюк, Н.М. Суліма, О.В. Величко; За ред.: В.К. Збарського, В.І. Мацибори ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ЦП "Компринт", 2014. – 329 с. URL https://pidruchniki.com/84327/ekonomika/ekonomika_i_finansi_pidpriyemstv

13. Финансовый менеджмент: пер. з англ. / Юджин Ф. Бригхэм, Майкл С. Эрхарт. – СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж: Питер, 2007.

14. Фінанси підприємств: підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Подерьогін. – вид. 6-те, переробл. та допов. – К.: Київ нац. екон. ун-т, 2006.

15. Фінанси підприємств : підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін.. – К.: нац. екон. ун-т, 2006.

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>

2. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>

3. Державна податкова служба України <http://www.sta.gov.ua/>

4. Державна митна служба України <http://www.customs.gov.ua/>

5. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmsc.gov.ua/>

6. Рахункова палата України <http://www.ac-rada.gov.ua/>

7. Ліга Бізнес Інформ: www.liga.net/
 8. Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua/
 9. Налоги и бухгалтерський учет: www.basa.tav.kharkov.ua/
 10. Право. Україна: www.legal.com.ua/oqi-bin/rnatrix.ogi/pravo.html
 11. Українське право: www.ukrprav

**РОЗДІЛ 6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ
 ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ**

№ розділу, теми (змістові модулі)	Назва розділу, теми (змістового модуля)	Кількість годин за ОПП			Розподіл аудиторни		
		всього	у тому числі		лекції	семінари практичні	заліки по модулях, (контрольні
			аудиторні	СРС/ ІНДЗ			
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1							
1	Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці	8	4	4/	2	2/	-
2	Економічна характеристика продукції підприємства	8	4	4/	2	2/	-
3	Виробнича програма підприємства	8	4	4/	2	2/	-
4	Виробнича потужність підприємства	8	4	4/	2	2/	-
5	Ресурсний потенціал підприємства	8	4	4/	2	/2	-
6	Трудові ресурси підприємства	8	4	4/	2	2/	-
7	Майнові ресурси (активи) підприємства	8	4	4/	2	/2	-
8	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	8	4	4/	2	/2	-
9	Доходи та цінова політика підприємства	8	4	4/	2	/2	-
10	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінювання	8	4	4/	2	/2	-
11	Фінансові ресурси (капітал підприємства)	8	4	/4	2	/2	-
12	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання	6	4	/2	2	/2	-
13	Фінансові результати діяльності підприємства	6	4	/2	2	/2	-
14	Планування діяльності підприємства	6	4	/2	2	/2	-
15	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку	8	4	/4	2	2/	-
16	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	6	4	/2	2	2/	-
	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)			-/16			
Р а з о м г о д и н		120	64	40/16	32	32	-

РОЗДІЛ 7. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

7.1 Календарно-тематичний план лекційних занять

№ заняття	Тема лекційного заняття	Кількість годин
1	2	3
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1		
1.	Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці	2
2.	Економічна характеристика продукції підприємства	2
3.	Виробнича програма підприємства	2
4.	Виробнича потужність підприємства	2
5.	Ресурсний потенціал підприємства	2
6.	Трудові ресурси підприємства	2
7.	Майнові ресурси (активи) підприємства	2
8.	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	2
9.	Доходи та цінова політика підприємства	2
10.	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінювання	2
11.	Фінансові ресурси (капітал підприємства)	2
12.	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання	2
13.	Фінансові результати діяльності підприємства	2
14.	Планування діяльності підприємства	2
15.	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку	2
16.	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	2
Разом годин		32

7.2 Календарно-тематичний план семінарських/практичних (лабораторних) занять, заліків по модулях, контрольних робіт

№ заняття	Тема семінарського (практичного) заняття. Контрольні роботи (заліки по модулях)	Кількість годин
1	2	3
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1		
1.	Семінарське заняття №1. Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці	2
2.	Семінарське заняття №2. Економічна характеристика продукції підприємства	2
3.	Семінарське заняття №3. Виробнича програма підприємства	2
4.	Семінарське заняття №4. Виробнича потужність підприємства	2
5.	Практичне заняття №1. Ресурсний потенціал підприємства	2
6.	Семінарське заняття №5. Трудові ресурси підприємства	2
7.	Практичне заняття №2. Майнові ресурси (активи) підприємства	2
8.	Практичне заняття №3. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	2
9.	Практичне заняття №4. Доходи та цінова політика підприємства	2
10.	Практичне заняття №5. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінювання	2
11.	Практичне заняття №6. Фінансові ресурси (капітал підприємства)	2
12.	Практичне заняття №7. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання	2
13.	Практичне заняття №8. Фінансові результати діяльності підприємства	2
14.	Практичне заняття №9. Планування діяльності підприємства	2
15.	Семінарське заняття №6. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку	2
16.	Семінарське заняття №7. Економічна безпека підприємства та його антикризова	2
Разом практичних і семінарських занять		32
Разом контрольні роботи, заліки по модулях (ЗМ)		-
Разом годин		32

7.3 Графік консультацій

№ з/	Назва розділу, теми, зміст консультації	Кількість годин
1.	Консультація по організації та виконанню самостійної роботи студентів, по підготовці до семінарських занять, опрацюванню рекомендованої літератури	2
2.	Організація індивідуальної науково-дослідної роботи студентів. Обговорення тем, методів наукових досліджень	2
3.	Консультація по темі «Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність»	2
4.	Консультація по темі «Фінансові ресурси (капітал підприємства)»	2
5.	Консультація по темі «Планування діяльності підприємства»	1
Разом годин		9

РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин.
2. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика.
3. Ринки та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно-інноваційна, соціальна та ін.
4. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання.
5. Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств.
6. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.
7. Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття "номенклатура та асортимент продукції, що виробляється", "товарна", "валова", "чиста", "реалізована продукція", "валовий оборот підприємства".
8. Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства.
9. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.
10. Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Інформаційне забезпечення обґрунтування виробничої програми підприємства.
11. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми. Маркетинговий аналіз як передумова формування програми випуску продукції.
12. Фактори, що визначають обсяги виробництва та реалізації продукції. Планування параметрів виробничої програми: послідовність, методи.

13. Визначення необхідного й можливого обсягів виробництва та реалізації продукції. Умови та критерії оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі.
14. Ресурсне забезпечення виробничої програми підприємства.
15. Визначення потреби підприємства у матеріальних ресурсах. Обґрунтування оптимальної партії постачання матеріальних ресурсів.
16. Аналіз та планування обсягів реалізації продукції підприємства.
17. Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та сезонності реалізації продукції. Резерви зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.
18. Поняття виробничої потужності підприємства, його структурних підрозділів, окремих ланок, основного виду обладнання.
19. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу роботи обладнання та методика його визначення.
20. Системи і методи визначення потужності підприємства.
21. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.
22. Динамічні показники виробничої потужності. Баланс виробничої потужності підприємства.
23. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності, їх класифікація і характеристика.
24. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.
25. Поняття та види економічних ресурсів. Поняття потенціалу і ресурсного потенціалу підприємства. Складові ресурсного потенціалу та їх взаємозв'язок.
26. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу.
27. Чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.
28. Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи і завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки.
29. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.
30. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінювання. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація.
31. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві.
32. Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика.
33. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають.
34. Державне регулювання мінімальної заробітної плати і її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст та умови використання.
35. Сутність контрактної форми оплати праці. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності.
36. Форми та системи преміювання на підприємстві. Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор продуктивності.
37. Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства. Зміст плану з праці та порядок його розробки.
38. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах.
39. Штатний розпис, його призначення та порядок складання. Методи планування фонду оплати праці. Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства.
40. Сутність активів підприємства та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності. Класифікація активів підприємства.

41. Характеристики підприємства, що визначають особливості формування його активів. Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства.
42. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів.
43. Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття, методи нарахування.
44. Методичні інструменти оцінювання стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.
45. Нематеріальні активи підприємства: сутність, класифікація, призначення, особливості формування та відтворення.
46. Довгострокові фінансові інвестиції підприємства: поняття, класифікація, методи оцінювання.
47. Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства.
48. Поняття та особливості кругообігу оборотних активів підприємства. Сутність та методика оцінювання виробничого, операційного і фінансового циклів підприємства.
49. Запаси як складова ресурсного забезпечення підприємства: сутність, класифікація, види вартості та методи оцінювання вибуття.
50. Дебіторська заборгованість підприємства як складова економічних ресурсів підприємства: сутність, склад, види вартості, призначення та класифікація.
51. Сутність і класифікація грошових активів підприємства та їх еквівалентів. Відмітні особливості грошових активів як складової майнових ресурсів підприємства.
52. Особливості кругообігу грошових активів підприємства та інструменти його забезпечення. Методичні інструменти аналізу активів підприємства.
53. Обґрунтування планового обсягу активів підприємства: завдання, етапи та методи. Резерви прискорення оборотності активів підприємства.
54. Сутність понять витрати, поточні та капітальні витрати підприємства, виробнича собівартість продукції, послуг і робіт.
55. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства. Класифікація поточних витрат.
56. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки.
57. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць.
58. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості.
59. Управління поточними витратами за системою "директ-костингу", сфера застосування, можливості використання, порядок обчислення витрат за одно- та багатоступеневого роз-поділу маржинального (граничного) доходу.
60. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей. Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства.
61. Зміст і механізм дій виробничого левериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства.
62. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства. Методи планування поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства.
63. Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства.
64. Сутність, механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності.

65. Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення.
66. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення.
67. Напрями забезпечення ефективності цінової політики. Методичні інструменти та послідовність аналізу доходів підприємства.
68. Планування доходів підприємства: поняття, завдання і послідовність. Етапи планування доходів підприємства. Методи планування доходів підприємства: особливості та умови їх застосування. Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства.
69. Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінювання діяльності підприємства. Види ефекту.
70. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Методичні засади оцінювання ефективності діяльності підприємства.
71. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства. Особливості оцінювання ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової.
72. Оцінювання ефективності інвестиційних та інноваційних проектів підприємства. Методи інтегрального оцінювання ефективності діяльності підприємства.
73. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.
74. Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства.
75. Відмітні характеристики підприємства, що визначають особливості формування його фінансових ресурсів.
76. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства у процесі формування його капіталу.
77. Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика сутності з позицій різних підходів та принципи його формування. Класифікація капіталу підприємства.
78. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.
79. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості.
80. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства. Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання.
81. Особливості, форми та інструменти банківського і небанківського кредитування підприємства.
82. Поняття структури та вартості капіталу підприємства.
83. Методичні підходи до оцінювання ефекту фінансового важеля та середньозваженої вартості капіталу підприємства.
84. Методичні інструменти аналізу капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи.
85. Планування обсягу і структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. Резерви зростання капіталу підприємства.
86. Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його дослідження.
87. Основні елементи, що визначають фінансово-майновий стан підприємства.
88. Поняття та методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.
89. Горизонтальний (трендовий) аналіз. Вертикальний (структурний) аналіз. Порівняльний (просторовий) аналіз.
90. Аналіз фінансових коефіцієнтів (К-аналіз). Факторний аналіз. Експрес-метод діагностики фінансово-майнового стану.

91. Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства.
92. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства. Класифікація фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства.
93. Сутність рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки рентабельності діяльності підприємства
94. Показники оцінки ділової активності підприємства.
95. Комплексне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.
96. Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства. Вимоги до інтегральної оцінки фінансово-майнового стану підприємства. Послідовність етапів здійснення інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.
97. Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства.
98. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства.
99. Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення.
100. Механізм формування чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Показники рентабельності підприємства та фактори, що їх визначають. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства.
101. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій.
102. Резерви зростання прибутку підприємства: поняття, класифікація, методика оцінювання. Використання чистого прибутку підприємства.
103. Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства.
104. Поняття та види планів, систематизація планів підприємства. Технологія планування діяльності підприємства.
105. Цільові характеристики діяльності підприємства, їх класифікація, вимоги до формування. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу підприємства.
106. Дерево цілей та його побудова.
107. Стратегічне планування діяльності підприємства. Види стратегій діяльності.
108. Вибір та розробка стратегії. Діагностика реалізації обраної стратегії.
109. Тактичне та оперативне планування. Система планів економічного та соціального розвитку підприємства.
110. Методи планування окремих показників господарсько-фінансової діяльності. Оцінка якості планів підприємства.
111. Поняття "розвиток"; його роль, місце і значення в господарській діяльності. Видова класифікація процесів розвитку. Еволюційна та революційна концепції розвитку підприємств.
112. Основні форми розвитку підприємства. Концепції розвитку підприємств. Сучасні моделі розвитку підприємств.
113. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Особливості управління підприємством за кожною моделлю розвитку.
114. Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань.
115. Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємств.
116. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів.
- Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств.
117. Сутність і фази розгортання кризи. Фактори, що обумовлюють виникнення кризи.
118. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства.
119. Види банкрутства підприємства. Методичні підходи до визначення ймовірності кризи на підприємстві. Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання.

120 Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство підприємства. Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання.

121 Оцінювання та продаж майна підприємства-банкрута. Черговість задоволення вимог кредиторів у процесі ліквідаційної процедури.

122 Цілі та форми санації. Відмітні особливості досудової та судової санації (фінансового оздоровлення). Зміст плану санації. Класифікація санаційних заходів.

123 Генезис формування та сучасне розуміння економічної безпеки підприємств, її місце і роль у системі управління підприємством.

124 Система показників економічної безпеки підприємства. Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

125 Методи моніторингу економічної безпеки підприємства. Механізми забезпечення економічної безпеки підприємства.

РОЗДІЛ 9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання ІНДЗ та самостійної роботи.

Основним нормативним документом, що визначає оцінювання сформованих компетентностей у студентів є Положення «Про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів Львівського національного університету імені Івана Франка» від 01.03.2013р. із змінами, затвердженими наказом ректора від 01.07.2015р. № О-96. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою (за шкалою ECTS та національною шкалою). Відповідно до Положення контрольні заходи включають:

- поточний контроль знань та компетентностей студентів включає оцінку роботи студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські / практичні заняття), оцінку роботи студентів за самостійну та індивідуальну науково-дослідну роботу, здійснюється впродовж семестру і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 50 балів).

- підсумковий контроль знань та компетентностей студентів у вигляді семестрового екзамену, який проводиться відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання рівня знань та компетентностей студентів на семінарських та практичних заняттях, оцінка роботи студентів за самостійну та індивідуальну науководослідну роботу проводиться за п'ятибальною системою (від 1 до 5 балів). Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:

- практичні (семінарські)/самостійні/модулі 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів.

- екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів Підсумкова максимальна кількість – 100 балів. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни «Казначейська система» здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 50 балів).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – 20% від визначених балів за даний вид роботи. Студенти виконують декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу, тестові завдання). Перескладання (модулів, контрольних робіт) відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідки про стан здоров'я).

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять курсу) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

9.1. Таблиця оцінювання знань та компетенцій студентів

Поточний контроль			Екзамен	РАЗОМ - 100 БАЛІВ
Семінарські, практичні заняття	Самостійна робота студента	ІНДЗ		
40	5	5	50	

9.2. Критерії оцінювання знань та компетентностей студентів

№ п/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Кількість балів
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських і практичних заняттях		
	Критерії оцінювання	Від 1-5
	<ul style="list-style-type: none"> розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання; повний перелік необхідних для розкриття змісту питання категорій та понять; правильне розкриття змісту категорій та понять, механізму їх взаємозв'язку і взаємодії; здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки і узагальнення; уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення; демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сферах країни та за її межами; знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань. 	
	<ul style="list-style-type: none"> порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, указаних вище (якщо він потрібний для вичерпного розкриття питання); при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами все ж таки студентом допущені помилки під час використання цифрового матеріалу, посилання на конкретні історичні періоди та факти, неточності у формулюванні термінів і категорій, проте з допомогою викладача він швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. 	
	<ul style="list-style-type: none"> порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття трьох чи більше пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); одночасно мають місце два чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерії оцінки «задовільно»; студент не бере участі в обговоренні проблемних питань семінару. 	

<ul style="list-style-type: none"> • у відповіді відсутні належні докази і аргументи, зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, хибні; • характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді; допущені грубі помилки і студент не може їх виправити. 	
2. Самостійна робота студентів (СРС)	
Критерії оцінювання	5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • опрацювання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодичної преси; • посилання на опрацьовані джерела при висвітленні питань семінарського заняття; • проведений опис об'єктів; • використані матеріали з практики роботи фінансових органів; • акуратні і змістовні записи в зошиті. 	
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено розкриття двох пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання). 	
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено розкриття трьох і більше з пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • робота студента малообгрунтована, неповна; • студент не опрацював законодавчі матеріали, матеріали періодичної преси; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	
<ul style="list-style-type: none"> • робота студента малообгрунтована, неповна; • використані матеріали лише підручника; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	
<ul style="list-style-type: none"> • самостійна робота не виконана 	
3. Індивідуальна науково-дослідна робота (ІНДЗ)	
Критерії оцінювання	5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • глибоке розкриття проблем, відображення власної позиції, опрацювання додаткових джерел літератури, використання практичних матеріалів, виступ перед групою 	
<ul style="list-style-type: none"> • глибоке розкриття проблем, відображення власної позиції, опрацювання додаткових джерел літератури, використання практичних матеріалів 	
<ul style="list-style-type: none"> • робота суто компілятивного рівня 	
<ul style="list-style-type: none"> • робота подана невчасно. Робота студента не відповідає означеним вимогам, зміст роботи не відповідає обраній темі дослідження 	
<ul style="list-style-type: none"> • ІНДЗ не виконано 	
5. Екзамен	
Критерії оцінювання	50 балів
Встановлено 3 рівні складності завдань.	
1. Перший рівень (завдання 1) – завдання із вибором відповіді – тестові	15 балів

завдання. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в картці тестування записана правильна відповідь.	
2. Другий рівень (завдання 2) – завдання з короткою відповіддю. Завдання з короткою відповіддю вважається виконаним правильно, якщо студент дав вірні визначення, посилання, тлумачення, короткі коментарі.	20 балів
3. Третій рівень (завдання 3) – практичні завдання з повним поясненням одержаних відповідей. Потрібно проілюструвати розв'язання завдання схемами, графіками, таблицями.	15 балів

9.3 Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	незараховано
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)	незараховано (без права перездачі)

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни за цією шкалою відображається у відомості обліку успішності та іншої академічної документації.

РОЗДІЛ 10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичне та наукове забезпечення системи організації навчального процесу з навчальної дисципліни «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва» включає

- навчальні та робочі навчальні плани;
- програму навчальної дисципліни;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- плани семінарських занять та методичні рекомендації з їх проведення;
- завдання та методичні матеріали до виконання самостійної роботи (СРС);
- завдання та методичні матеріали до виконання індивідуальної науково-дослідної роботи (ІНДЗ);
- завдання для проведення проміжного контролю (тестові завдання);
- законодавчі та інструктивно-методичні матеріали;
- опорний конспект лекцій

РОЗДІЛ 11. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студенти під час лекцій забезпечуються друкованим матеріалом, узагальнюються головні висновки з питань, що розглядаються та визначаються питання для самостійного опрацювання. Студенти висловлюють свої думки, коментарі самостійно або за участю викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію

Кейс-метод – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних; досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань тощо.

Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності:

- Законодавчі матеріали та коментарі до них;
- Навчально-методичні матеріали;
- структурно-логічні схеми та інший ілюстративний матеріал;

Використання навчальних технологій для активізації процесу

Методи активації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
Робота в малих групах, презентації - виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних; досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань тощо	<u>Тема 5. Ресурсний потенціал підприємства</u> <i>Завдання.</i> Нормування оборот-них коштів підприємств за елементами (виробничі запаси,
	<u>Тема 8. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції</u> <i>Завдання.</i> Обґрунтування засобів зниження нормативів оборотних коштів
	<u>Тема 15. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства</u> Комплексне практичне заняття у вигляді ділової гри щодо вирішення проблемної ситуації "Темп росту підприємства нижче його коефіцієнта внутрішнього росту"